

Artikelarkiv Arvesølv 2011

En usædvanlig snedkerfamilie

af Jens Hjære Rasmussen, Agedrup

Baseret på en stor samling avisudklip, private breve og erindringer, skriver artiklens forfatter om sin farfars broder, Alfred Nicolai Rasmussen, snedkermester i Dræby 1909-1936

Alfred Rasmussen blev født i Bullerup den 8. september 1883 som søn af husmand Hans Rasmussen og Johanne Rasmussen, født Larsen. Han kom i lære

Alfred med sit svendestykke i 1902

den 1. oktober 1897 hos snedkermester Hans Andersen i Bullerup, og efter endt læretid og 2 år som snedkersvend, drog han på valsen i foråret 1904.

Han havde fået en god start som snedker. Hans læremester havde været dygtig, og Alfred var også en dygtig håndværker, for da han drog af sted på rejse, havde han en sølvmedalje med i baglommen, som han havde fået for sit flotte svendestykke, et mahogni spisebord.

Turen gik mod syd med første stop i Lübeck, hvor han fik sin naverdragt og taget billede til familien hjemme i Danmark. Rejsen bragte ham helt ned i Mellemitalien, nærmere bestemt til Napoli. En lang rejse, hvor han oplevede både godt og skidt. I disse tider var det ikke nemt at være så langt væk hjemmefra; det krævede sit, når man kun kunne komme i kontakt med sin familie via brev eller telegram. Der var ikke noget med at have sin mobiltelefon med i lommen, som man har det i dag.

Alfred drog af sted vel vidende, at hans mor var temmelig syg. Men det havde de fået snakket om, og når nu hans ønske var at rejse ud for at dygtiggøre sig, således at han senere kunne starte sin egen snedkerforretning, ja, så måtte han af sted, selvom de godt vidste, at han ikke mere ville se sin mor i levende live. Allerede året efter, i april 1905, modtog han et godt stykke nede i Tyskland besked om, at hans mor var død. En hård besked at få for sådan en ung mand så langt væk hjemme fra. Alligevel skrev han den 18. maj 1905 brev til dem hjemme i Bullerup: *"I må ikke tro, at jeg har tabt modet, nej, der er heldigvis mod i hætten endnu. Men jeg har så mange gode minder om vor kære Moder"*.

Alfred fortsatte ned igennem Tyskland. Han skrev hjem og fortalte glad om de mange oplevelser, hans rejse bød ham på. Hvorledes den tyske mad smagte

ham, selvom den ikke var som den, hans mor havde lavet. Og hvorledes han havde lært at sætte pris på det tyske øl, som var stærkt og kraftigt og ikke som det hjemmebryggede øl, han fik i Bullerup. Hans far, den gamle skrædder, syntes ikke om, at Alfred sådan havde fået smag på det tyske øl og måtte beroliges med, at hans søn skam ikke var blevet forfalden til øl, spiritus og det, der var værre. Når han nu var vokset op i et hjem hvor sådanne drikkevarer ikke hørte til dagens orden.

Det borgerligt indrettede hjem i Dræby med Margrethe ved klaveret ca. 1917

Alfred satte kursen hjemover i foråret 1907 efter en begivenhedsrig rejse i udlandet. Han kom til Sjælland, nærmere bestemt Køge, hvor han fik arbejde og mødte den unge købmandsdatter, Louise Margrethe Kristensen. Det var den helt store kærlighed, men ikke en kærlighed som Margrethes familie så med milde øjne på. De var af det bedre borgerskab i Køge og havde en stor, flot købmandsbutik med mange ansatte, hvor man kunne få alt til ens husholdning. Så skulle sådan en snedker, der ikke ejede noget som helst, ikke komme rendende og tro, han bare kunne få deres datter. Men de to fik dog senere hinanden og slog sig ned i Dræby, hvor de fik en god forretning, et smukt hjem og en dejlig søn ved navn Frede.

Hvordan de lige fik kendskab til, at der lå en snedkerforretning, som var til salg, ved jeg ikke, men det kan skyldes følgende: Ikke langt fra, hvor deres kommende hjem lå, boede Alfreds faster og onkel, Marie og Niels, som var vejmand. Han tog sig af vejen oppe fra Vester Kærby og ned igennem Dræby, så da han var klar over, at Alfred var interesseret i at få sit eget sted, så han her en mulighed. Alfreds bror, Rasmus, havde selv startet forretning som skrædder i Agedrup i juli 1906. Deres far Hans Rasmussen var tidligere både skrædder og husmand, men efter at det Radikale Venstre var blevet stiftet inde i Odense i 1905, helligede han sig fuldt og helt sit husmandsbrug, husmandstanken og det Radikale Venstre. Så nu var der tid til, at begge hans drenge kunne starte deres eget og skabe deres eget livsgrundlag, som han selv havde gjort i Bullerup. Så det var baggrunden for, at Alfred startede i Dræby den 27. februar 1909 og blev der til maj måned 1936 efter 27 år i Dræby, hvor der skete mange ting.

Alfred og broderen Rasmus foran værkstedet med privatboligen til venstre

Alfred og Margrethe blev gift den 3. maj 1910 i Sankt Hans Kirke i Odense, og den 18. juli 1912 fik de en søn, som blev døbt Frede. Alt tegnede lyst og lykkeligt for den lille familie. Men det skulle ikke være ved, da de mistede deres kære søn i 1937, kun 25 år gammel, lige før han skulle op til sin afsluttende cand. mag. eksamen i København. Men lad os vende tilbage til den tid, hvor det hele så mere lyst ud.

Da Alfred åbnede sin forretning på Dræby Stationsvej i 1909, havde han i sin tid som naver været på mange forskellige værksteder og set mange former for snedkerhåndværk. Og det havde givet ham en ide om, hvad det var for en slags forretning, han ville have, og hvad han kunne stå inde for. Det skulle være i den finere ende. Ikke noget med almindelige møbler, nej, det skulle være finere og mere eksklusive møbler. Han blev derfor kendt under navnet "den fine snedker". Navnet fik han, da han havde haft sin forretning på Stationsvejen et stykke tid, og hvor han for det meste kun lavede møbler til det fine borgerskab inde i Odense. Altså ikke til den almindelige borger nede i Dræby. Hvor meget han i det hele taget har lavet for folk i Dræby, har jeg ingen anelse om.

Men Alfred forstod at få sine folk til at lave disse fine møbler, og de har måske også syntes, at det var sjovere at lave møbler, som ikke bare var lige op og ned, men som havde krumninger, udskæringer og indlæg med finér, bronzebeslag, buede skuffeforkanter, skjulte nøglehuller og mange andre fine finesser. Alfred benyttede sig også af, at han havde sin bror, Rasmus, nede i Agedrup, som var en lige så dygtig skrædder, som han selv var snedker. Når han kom rundt til sine kunder og tog mål til deres tøj, har snakken gået om mangt og meget, sikkert også om, at man skulle have et nyt møbel til sin stue. Det har været sig på Østergaard i Munkebo eller inde i Odense hos kaffehandler Kruse, som havde en stor forretning, der hvor nu Danske Bank ligger på Flakhaven. Så fra Østergaard i Munkebo og ind til Odense kom både Alfred og Rasmus, og således kunne de gennem deres kontakter hjælpe hinanden med deres forretninger.

Travlhed hos de mange svende og lærlinge på snedkerværkstedet i Dræby

De har haft megen glæde af hinanden og den store berøringsflade, som de begge to havde. Det så meget godt ud, og på et tidspunkt måtte Alfred have sin virksomhed udvidet til dobbelt størrelse for at kunne rumme alt det træ, han skulle have liggende, samt plads til høvlbænke, som hans folk kunne stå og arbejde ved. Det var ved den lejlighed, at snedkerværkstedet fik sin nuværende overetage. Det var før masseproduktionens tid, dengang godt håndværk tog den tid, det tog. Og hvor møblet blev leveret af mester selv, hjemme på adressen. Ja, det vil altså sige ikke lige til at starte med, det kom senere.

Snedkerfamilien omkring 1924

Som nævnt var Frede på vej i 1912. Margrethe og Alfred kunne næsten ikke vente på, at deres lille ny skulle komme til verden. Frede var et ønskebarn og trivedes godt og voksede til og blev passet i alle ender og kanter. Jo, Margrethe var en stolt mor og hustru og satte lige som alle de andre kvinder nede i Dræby en ære i, at hendes familie og hjem var i orden. Der skulle ikke kunne sættes en finger nogen steder. Deres hjem var et mønsterhjem.

Frede var et lille vidunder, syntes hans forældre. Men hans talenter kom ikke fra fremmede. Både hans far og mor havde talent for at spille klaver, synge, tegne og skrive digte. Noget som Alfred havde gjort på sin vandring i Tyskland, hvor han skrev om Rhinen, fra dens udspring til den løber ud i havet. Så han var i det hele taget en snedker meget ud over det sædvanlige.

For eksempel var han i 1925 rejst til verdensudstillingen i Paris, hvor han var nede for at se på det sidste nye inde for møbelkunst, kaldet funkismøbler. Han udtalte til Fyns Tidende: "Uha, sådan noget kommer du aldrig til at beskæftige dig med ... men to år efter stod jeg selv og lavede funkismøbler". Han fortalte om sin store beundring for fransk møbelkunst. "De vidunderlige franske møbler fra tiden omkring Ludvig XIV får en til at blotte hovedet for de gamle mestre. De var i sandhed store." Ja, så kan man godt forstå, at det kunne føles lidt trangt i Dræby, når kunder og mester ikke altid delte den samme begejstring for møbelkunst.

Tiden gik, og Frede blev ældre. Da han fyldte syv år, begyndte han inde i Odense på Marie Hørlycks skole. Han var et meget specielt barn, og allerede et år efter han var begyndt i skolen, fik han sit første digt optaget i Avisen:

Sov min lille, sov dig stor -
ude venter, hele Verden,
vældig, vild og farvet er den,
Skove dør og Skove gror...

Det, jeg ikke selv fik gjort,
skal du gøre, spæde Lille,
du skal storme, le og ville,
virke noget godt og tort.

Det, en anden ikke så,
skal du se med unge øjne.
Du skal bruge Livets Døgne
til at gribe, til at nå.

Tag, mit lille Barn, i arv
Længslens dyrebare Gave,
over Død og Gru og Grave
bærer den dig, Slægtens Marv.

Fjerne Tinders hvide Sne
Solens Lyn i grønne Bølger -
alt, hvad Klodens Børn forfølger,
skal dit Øje engang se.

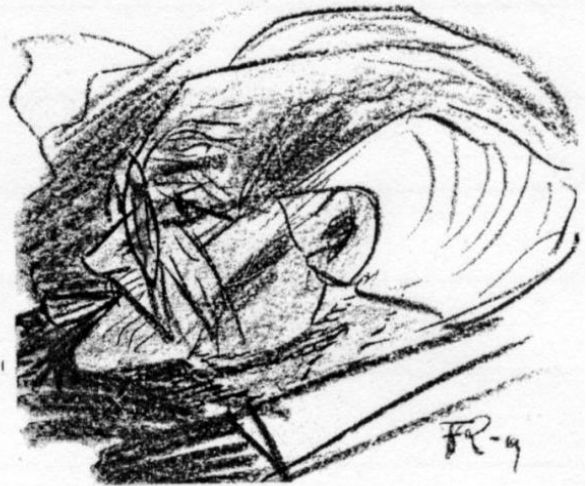
Sov min Lille, sov dig stor,
ude venter tusind Mile.
Nar du vågner, vil du smile
til den underfulde Jord.

Mange ting fortæller, at her var en speciel familie. De var alle tre meget søgende i deres måde at se verden på, og havde mange samtaler om, hvad der skete omkring dem. Vi skal ikke glemme, at Alfred var født ind i det gamle bondesamfund, som var ved at begynde at forandre sig hen mod det samfund, som vi kender i dag. Den forandring kom stille og roligt, og de tog det nye til sig. Telefonen, det elektriske lys i 1916, som ikke kun gav lys i de små stuer, men også strøm til de nye maskiner på værkstedet. Nu var man fri for at skulle save alt ud i hånden, man havde fået en rundsav til de store stykker træ, som skulle forarbejdes til møbler. Jo, der var meget godt i de nye tider.

Selv om noget af det nok kunne falde den ældre generation for brystet og direkte ansås for pjat. Som den gang i 1925, da Alfred købte vogn, en Ford A. Ikke mindst hans gamle far i Bullerup syntes, at hvad skulle sådan en snedkermester med sådan et køretøj. Hvad var der galt i hest og vogn, eller for den sags skyld at benytte sig af apostlens heste. Det var et gammelt, godt middel, som han selv havde benyttet. Det skal dog siges, at han i udviklingens navn havde anskaffet sig en cykel. Men en automobil, det var dog grænsen. Men lad mig som et kuriosum blot nævne, at han da godt efter ikke særlig lang tid kunne se det behagelige og rare i at lade sig transportere rundt i ovennævnte automobil. Det var dejligt at kunne sidde i tørvejre og lade sig bringe rundt til familien i næsten egen vogn.

F. Bardram

S. Cronfelt

H.O.F. Hansen

G. Leidersdorff

R. Movin

Lars Nielsen

Livet gik sin vante gang i Dræby. Frede passede sin skole inde i byen, først. Marie Hørlyck, så Odense Katedralskole, hvorfra han blev student i 1931. Her gjorde han sig iflg. en senere studiekammerat bemærket ved sit anlæg for tegning og vers, "som skabte ham en ikke altid misundelsesværdig, noget isoleret position mellem kammeraterne".

Han deltog flittigt i mange ting, tegnede, skrev skolekomedier og digte og også en hel del om Dræby og Munkebo. Ved en bestemt lejlighed havde han ved at tegne en munk på banegården i Odense fornærmet denne så meget, at der blev klaget

til rektor på Katedralskolen. Tegningen blev åbenbart konfiskeret, men faderens reaktion, da han hørte om episoden, var at sådan en munk kunne han da sagtens afbilde. Resultatet blev en smuk lille træfigur af en munk, et vidnesbyrd om at Frede bestemt ikke havde sit kunstneriske talent fra fremmede.

Både Munkebo og Dræby stod familien meget nær, og det er ikke for meget sagt, at de alle tre elskede deres lille plet af verden, som de havde fået til låns. Det var en slags base eller måske mere et helle for dem at komme hjem til, når de havde været ude i verden på deres mange rejser til udlandet.

Frede rejste blandt andet i 1936 til England og Skotland, hvorfra han skrev til Fyens Venstre Blad. Turene havde også bragt ham til Norge,

Sverige og Tyskland, hvorfra han med sin egen humoristiske og skarpe iagttagelsessevne og sit flersidige talent for vers og tegning viderebragte sine oplevelser til avisens læsere med mange fine illustrationer. Men det er ikke altid, at livet lader sådanne talenter blomstre og vokse. Frede havde i sin tid som student i København mødt en ung kvinde, Birthe, en datter af lektor Boisen, kendt for sin engelskundervisning i radioen, som blev hans forlovede. Under deres mange ture til Skåne i Sverige, havde de fundet en plads, som de kaldte deres paradys.

Ja alting så meget lyst ud for familien. Men de sorte skyer begyndte at trække sig sammen om det ellers så trygge hjem. I juli 1932 døde Alfreds bror Rasmus pludselig, kun 52 år gammel. Senere, lige efter jul 1933, døde hans far. Her må vi dog sige, møt af dage efter et langt liv. Og så i april 1937 døde Frede, kun lige knap 25 år gammel. Han blev fundet på sit værelse på Valkendorfs Kollegium, og kirkebogen anfører "Dødsårsag ukendt". Det var et hårdt slag, som forældrene aldrig kom over.

Fredes død havde dog ikke noget at gøre med, at Alfred valgte at fraflytte Dræby. Den beslutning blev eller var allerede taget i maj 1936, det år Frede var i England og Skotland. Grunden til beslutningen var simpelt hen denne, at Alfred igennem årene havde fået flere og flere kunder inde i byen, og det derfor var meget bedre at være der inde. Nærmere på sine kunder; de var faktisk lige rundt om hjørnet inde i Vindegade, hvor værkstedet lå, og deres bopæl i Hans Tausens Gade 10. Så de var alle tre kommet i gang med deres nye liv, og alt tegnede faktisk lovende.

Frede var, som sagt, blevet forlovet, og havde skrevet mange digte til og om hende. Det var den helt store kærlighed. Digtene findes i en lille samling, "Takter og Toner", udgivet i København 1936 på Kentaur's Forlag, som i øvrigt også rummer en del digte om hjemegnen på Fyn, bl. a. om det nyfundne vikingeskib i Ladby, om Munkebo kro og et digt kaldet "Værksted".

Et Snedkerværksted. Arbejdshvil.
Vi staar med hver sin Flaske
Og klinker under Skæmt og Smil –
en doven og to raske.

Jeg kom fra Gaden for at se
To Karlfolk rigtig slide,
At se et Dagværk gro og ske,
At se to Brødre gide.

Skaal! Tak for jeres kolde Skænk.
Jeg sidder paa en Høvlebænk
og falder rent i Staver....

Aa Mandesved, aa Duft af Træl!
Og jeg: En Filolog, et Fæ,
der intet *nyttigt* laver....

Birthe var ved Fredes begravelse sønderknust. Kort tid efter blev hun fundet død ovre på deres sted i Sverige, hvor hun havde taget sit eget liv.

Frede blev begravet den 1. maj 1937 fra Hospitals Kirken i Odense og jordfæstet på kirkegården ved Ansgar Anlæg. Samme dag flyttede Fredes forældre ind på Oehlenschlägers Vej 63, men flyttede kort efter igen. De kunne ikke finde ro nogen steder.

Deres liv var faldet fra hinanden og gav ingen mening. Men trods deres hårde skæbne holdt de sammen hele livet, og tirsdag den 3. maj 1960 kunne de fejre deres guldbryllup. Margrethe døde den 17. april 1973 og Alfred 6 år senere